

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 18, 27, 30 a, 37 ja 53 §, sellaisina kuin niistä ovat 30 a § laeissa 985/2005 ja 462/2011 sekä 37 § laissa 604/2019,

muutetaan 1 §:n 3 momentin 8 kohta, 3 §:n 2 momentti, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8, 9, 14—17, 21 ja 22 §, 23 §:n 2 momentti, 3 luvun otsikko, 24—26, 28—32 ja 34—36 §, 4 luvun otsikko, 38, 39—45, 45 a, 45 b ja 54 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 3 momentin 8 kohta, 4 §:n 3 ja 4 momentti, 5 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §, 23 §:n 2 momentti sekä 54 § laissa 416/2025, 25 § osaksi laissa 462/2011, 28 § laeissa 462/2011 ja 604/2019, 30 § osaksi laeissa 462/2011 ja 889/2024, 31 ja 36 § laissa 425/2018, 38 § osaksi laeissa 816/2011 ja 756/2014, 41 § laissa 816/2011, 42 § laeissa 1407/2009 ja 756/2014, 44 § osaksi laissa 816/2011 sekä 45 a ja 45 b § laissa 348/2013, sekä

lisätään lakiin uusi 23 b, 38 a, 43 a—43 d ja 45 c §, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien muiden rahamääräisten seuraamusten, maksujen ja korvausten täytäntöönpanosta:

8) rikosvahinkolain (1204/2005) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saatava vahingosta vastuussa olevalta ja mainitun lain 42 §:ssä tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva saatava korvauksen saajalta;

3 §

Täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset

Tulli ja Verohallinto huolehtivat 1 momentissa säädetystä poiketen valtiolle tai mainitulle viranomaiselle tuomitun rikokseen perustuvan vahingonkorvauksen ja oikeudenkäyntikulujen korvauksen perimisestä, jos niiden tehtävänä on valvoa valtion etua asiassa. Tulliin ja Verohallintoon sovelletaan tuolloin, mitä Oikeusrekisterikeskuksesta 6—9, 21—23 ja 23 a §:ssä säädetään.

4 §

Täytäntöönpanoilmoitukset

Muu kuin oikeushallinnon viranomainen ilmoittaa ratkaisustaan tallentamalla sitä koskevat tiedot Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanotietojärjestelmään. Tietojärjestelmään tallennetaan täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot.

Edellä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa tuomioistuimen on tämän pykälän 1 ja 2 momentissa säädetystä poiketen ilmoitettava ratkaisustaan Oikeusrekisterikeskuksen sijasta Tullille tai Verohallinnolle.

2 luku

Saatavan täytäntöönpano

5 §

Maksutilaisuuden varaaminen

Saatavan ensimmäisenä asteena maksettavaksi määränneen tuomioistuimen tai viranomaisen on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus saatavan maksamiseen. Maksutilaisuuden varaa kuitenkin Oikeusrekisterikeskus 1 §:n 3 momentin 8 kohdassa tarkoitettua saatavaa täytäntöön pantaessa, Tulli tai Verohallinto 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua saatavaa täytäntöön pantaessa ja sakkovaatimuksen antava virkamies sakkovaatimuksen käyttämisen yhteydessä.

8 §

Ulosoton hakeminen

Oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos maksukehotusta ei lähetetä tai jos saatavaa ei ole maksettu 6 tai 14 §:ssä tarkoitettussa määräajassa taikka 15 §:ssä tarkoitettussa maksuajassa.

9 §

Ulosottokaaren soveltaminen

Saatavan ulosottotoimin tapahtuvaan täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä ulosottokaareissa säädetään. Saatavan täytäntöönpanokelpoisuuteen ja raukeamiseen sovelletaan kuitenkin tämän lain ja rikoslain 8 luvun säännöksiä.

Ulosottokaaren 3 luvun 33 §:n mukaisessa vireilletuloilmoituksessa on ulosottokaareissa säädetyn lisäksi ilmoitettava, että jollei vankeudeksi muunnettavissa olevaa sakkoa tai uhkasakkoa saada ulosottotoiminkaan perityksi, maksuvelvollinen tullaan haastamaan muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin. Ulosottokaaren 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettun maksuajan myöntäminen ei edellytä hakijan suostumusta.

14 §

Määräajan antaminen saatavan maksamiseen

Oikeusrekisterikeskus voi maksuvelvollisen hakemuksesta antaa saatavan maksamiseksi enintään kolmen kuukauden määräajan, jollei maksuvelvollisen aiempi määräaikojen tai maksuaikojen noudattamatta jättäminen ole este määräajan pidentämiselle.

Määräaikaa ei kuitenkaan saa antaa, jos täytäntöön pantavana on uhkasakkolain nojalla tuomittu uhkasakko. Määräaikaa annettaessa on huolehdittava siitä, ettei saatava raukea tai vanhene.

15 §

Maksuajan myöntäminen

Oikeusrekisterikeskus voi maksuvelvollisen hakemuksesta myöntää saatavalle maksuaikaa enintään vuoden, jos maksuvelvollinen ei työttömyytensä, taloudellisen tilanteensa, muiden vastaavien henkilökohtaisten olosuhteidensa tai terveydentilansa vuoksi kykene ilman maksuaikaa maksamaan saatavaa ja jollei maksuvelvollisen aiempi määräaikojen tai maksuaikojen noudattamatta jättäminen ole este maksuajan myöntämiselle. Erittäin painavista syistä maksuaikaa voidaan myöntää pitemmäksikin aikaa.

Maksuaikaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos täytäntöön pantavana on uhkasakkolain nojalla tuomittu uhkasakko. Maksuaikaa myönnettäessä on huolehdittava siitä, ettei saatava raukea tai vanhene.

Maksuaikaa myönnettäessä maksuvelvolliselle laaditaan maksusuunnitelma. Maksuvelvollisen on noudatettava maksusuunnitelmaa. Jos maksuvelvollinen ei noudata maksusuunnitelmaa, maksuaika raukeaa.

16 §

Hakemuksen vaikutus täytäntöönpanoon

Maksamisen määräaikaa tai maksuaikaa koskevan hakemuksen vireilletulo ei keskeytä saatavan täytäntöönpanoa, ellei Oikeusrekisterikeskus päätä täytäntöönpanon keskeyttämisestä hakemuksen käsittelyn ajaksi.

17 §

Maksuaikaa koskevan päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Oikeusrekisterikeskus voi muuttaa maksamisen määräaikaa tai maksuaikaa koskevaa päätöstä tai peruuttaa sen, jos maksamisen määräjän tai maksuajan myöntämisen edellytyksiä ei enää ole.

21 §

Täytäntöönpanotoimista luopuminen toistaiseksi

Oikeusrekisterikeskus saa luopua toistaiseksi tässä luvussa tarkoitetuista täytäntöönpanotoimista, jos:

- 1) saatava on enintään 10 euroa; tai
- 2) saatava on enintään 500 euroa ja on kulunut yli viisi vuotta saatavan täytäntöönpanokelpoiseksi tulemisesta.

22 §

Rahamäärän palauttaminen

Jos saatavan maksamiseksi suoritettu rahamäärä on kokonaan tai osaksi maksettava maksuvelvolliselle takaisin ylemmän tuomioistuimen lainvoimaiseksi tulleen ratkaisun takia tai muusta syystä, Oikeusrekisterikeskuksen on palautettava rahamäärä ja maksettava palautetulle rahamäärälle korkoa, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävänä puolivuotiskautena voimassa oleva korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä vuodessa suorituspäivästä takaisinmaksupäivään. Palautusta tai korkoa ei makseta, jos se on enintään 10 euroa. Rahamäärän vastaanottaneen viranomaisen on viipymättä tilitettävä palautettava rahamäärä Oikeusrekisterikeskukselle.

23 §

Kuittaaminen

Kuittaamiseen saadaan käyttää myös varoja, jotka olisi suoritettava maksuvelvolliselle tämän lain 42 ja 45 a §:n tai rikoslain 10 luvun 11 §:n 2 momentin perusteella.

23 b §

Muutoksenhaku

Tässä luvussa tarkoitettuun Oikeusrekisterikeskuksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa.

Oikaisuvaatimus tai valitus maksamisen määräajan antamista koskevaan päätökseen tai maksuaikaa koskevaan päätökseen taikka päätökseen näiden päätösten peruuttamisesta tai muuttamisesta ei keskeytä saatavan täytäntöönpanoa.

3 luku

Sakon muuntorangaistuksen määrääminen

24 §

Muuntorangaistusmenettelyyn ryhtyminen

Maksuvelvollinen on haastettava muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, jos täytäntöönpanokelpoinen sakko tai uhkasakko voidaan rikoslain 2 a luvun 4 §:n nojalla muuntaa vankeudeksi.

Muuntorangaistuksen määräämisestä ja täytäntöönpanosta yksityishenkilön velkajärjestelyn aikana säädetään yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993).

Muuntorangaistusmenettelyssä noudatetaan oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia (689/1997) jäljempänä 25 ja 26 §:ssä, 28 §:n 1 momentissa sekä 29 ja 30 §:ssä säädettyin poikkeuksin.

25 §

Haastaminen muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin

Maksuvelvollisen kutsuu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin haastemieslain (505/1986) 1 tai 6 §:ssä tarkoitettu virkamies antamallaan haasteella.

Haasteessa maksuvelvolliselle ilmoitetaan tiedot:

- 1) siitä, että hänet kutsutaan saapumaan tuomioistuimeen vastaamaan syyttäjän vaatimukseen muuntorangaistuksen määräämisestä;
- 2) muuntorangaistusvaatimuksen perusteena olevista maksamattomista sakoista ja uhkasakoista;
- 3) käsittelyajankohdasta ja -paikasta;
- 4) siitä, että asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta;
- 5) siitä, että hän voi toimittaa kirjallisen vastineen tuomioistuimelle ennen asian käsittelyä;
- 6) mahdollisuudesta maksaa sakko tai uhkasakko ennen oikeudenkäyntiä;
- 7) sakon tai uhkasakon maksamista ja maksusuorituksen oikeaa kohdentamista varten tarvittavat tilitiedot ja muut tiedot.

26 §

Käsittelypäivän määrääminen

Asian käsittelypäivä on määrättävä siten, että maksuvelvolliselle jää ennen oikeudenkäyntiä vähintään kuukausi aikaa maksaa muunnettavana oleva sakko tai uhkasakko.

Jos maksuvelvollinen on jo haastettu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, hänet saadaan muusta sakosta haastaa samaan oikeudenkäyntiin 1 momentissa mainittua lyhyemmälläkin ajalla. Oikeudenkäynnissä läsnä olevaan maksuvelvolliseen voidaan ilman haastamistakin kohdistaa vaatimus muuntorangaistuksen määräämisestä.

28 §

Syyttäjän muuntorangaistusvaatimus

Syyttäjä esittää käräjäoikeudelle vaatimuksen maksamattoman sakon tai uhkasakon muuntamisesta vankeudeksi, kun maksuvelvollinen on haastettu muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin.

Syyttäjä voi jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman sakon sijaan, jos muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon:

- 1) sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet tai terveydentila;
- 2) sakotetun osallistuminen sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteisiin; tai
- 3) sakotetulle muusta rikoksesta tuomittu vankeusrangaistus tai yhdyskuntaseuraamus.

Syyttäjä voi jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä maksamattoman uhkasakon sijaan, jos muuntorangaistusta on pidettävä kohtuuttomana tai tarkoituksettomana ottaen huomioon:

- 1) sakotetun henkilökohtaiset olosuhteet tai terveydentila; tai
- 2) sakotetulle tuomittu rangaistus samassa oikeudenkäynnissä, jossa uhkasakko on tuomittu.

29 §

Alueellisesti toimivaltainen käräjäoikeus ja sen kokoonpano

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään maksuvelvollisen asumis- tai tapaamispaikan käräjäoikeudessa.

Muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja.

30 §

Asian käsittely tuomioistuimessa

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään käräjäoikeudessa suullisessa pääkäsittelyssä. Maksuvelvollisen on saavuttava käräjäoikeuden suulliseen pääkäsittelyyn, jos hän haluaa tulla kuulluksi. Jos maksuvelvollinen on laillista estettä ilmoittamatta poissa, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Maksuvelvollinen voi ennen asian käsittelyä toimittaa kirjallisen vastineen käräjäoikeudelle.

Sakon tuomitsemiseen johtaneen rikosasian asianomistaja ei ole asianosainen muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa oikeudenkäynnissä.

31 §

Tuomioistuinkäsittelyn lykkäminen

Tuomioistuin voi lykätä muuntorangaistuksen määräämistä koskevan asian:

- 1) sakon maksutilanteen selvittämistä varten; tai
- 2) rikoslain 2 a luvun 6 §:ssä tai 7 §:ssä tarkoitettujen seikkojen selvittämistä varten.

Käsittelyn tultua lykätynksi 1 momentin nojalla tuomioistuimen on ilmoitettava maksuvelvolliselle uusi käsittelyajankohta ja uhka poissaolon varalta. Ilmoittamista käsittelystä poissa olleelle maksuvelvolliselle ei tarvitse tehdä, jos asiaa lykätään maksutilanteen selvittämistä varten.

32 §

Tuomioistuimen ratkaisu

Tuomioistuimen ratkaisu muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa on päätös.

Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa ratkaisustaan Oikeusrekisterikeskukselle säädetään 4 §:ssä.

34 §

Tuomioistuimen tai syyttäjän ratkaisun täytäntöönpanoon

Muuntorangaistuksen määräämisen jälkeen vankeudeksi muunnetun sakon tai uhkasakon täytäntöönpanoa ei saa jatkaa ulosottomenettelyssä.

Jos syyttäjä jättää vaatimatta muuntorangaistuksen määräämistä 28 §:n 2 tai 3 momentin nojalla tai tuomioistuin jättää sakon tai uhkasakon muuntamatta rikoslain 2 a luvun 6 tai 7 §:n nojalla, täytäntöönpanoa jatketaan 2 luvussa säädettyssä menettelyssä. Tällaiseen sakkoon tai uhkasakkoon tuomittua ei saa haastaa uudelleen muuntorangaistusmenettelyyn.

35 §

Vankeudeksi muunnetun sakon maksaminen

Muuntorangaistus raukeaa, jos muuntorangaistukseen tuomittu ennen muuntorangaistuksen suorittamisen aloittamista maksaa muunnetuista sakoista suorittamatta olevan rahamäärän

kokonaan. Jos täytäntöön pantavana on useita muuntorangaistuksia, tuomitulla on oikeus maksaa sakkonsa kokonaan yhdenkin muuntorangaistuksen osalta, jolloin se muuntorangaistus raukeaa.

Muunnetun sakon tai uhkasakon maksamisesta vankilassa säädetään vankeuslain (767/2005) 2 luvun 7 §:ssä.

36 §

Muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtyminen

Kun muuntorangaistuksen määräämistä koskeva ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi tai on pantavissa täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio, Oikeusrekisterikeskuksen on lähetettävä maksuvelvolliselle ilmoitus muuntorangaistuksesta noudattaen, mitä 6 §:ssä säädetään maksukehotuksesta. Ennen jäljempänä 2 momentissa tarkoitettua muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon ryhtymistä Oikeusrekisterikeskus voi myöntää maksuvelvolliselle maksuaikaa enintään kuusi kuukautta noudattaen, mitä 15—17 §:ssä säädetään.

Oikeusrekisterikeskuksen on ilman aiheetonta viivästystä haettava Rikosseuraamuslaitokselta muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa, jos maksuvelvollinen ei täytä maksuvelvollisuutta kokonaisuudessaan 1 momentissa tarkoitettussa ilmoituksessa asetetussa määräajassa tai mainitun momentin nojalla myönnetyn maksuajan kuluessa. Oikeusrekisterikeskuksen on kehotettava maksuvelvollista ottamaan yhteyttä Rikosseuraamuslaitokseen muuntorangaistuksen täytäntöön panemiseksi. Rikosseuraamuslaitoksen on ryhdyttävä muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon noudattaen, mitä vankeuslain 2 luvussa säädetään.

Jos Oikeusrekisterikeskus on hakenut muuntorangaistuksen täytäntöönpanoa Rikosseuraamuslaitokselta, sen on palautettava osittain suoritettu maksu maksuvelvolliselle. Palauttamisesta säädetään 22 §:ssä. Palautettavalle rahamäärälle ei kuitenkaan makseta mainitussa pykälässä tarkoitettua korkoa.

4 luku

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpano

38 §

Rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpano

Rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan tämän lain 2 luvun säännöksiä. Takavarikoituun rahamäärään kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan kuitenkin tämän luvun esineeseen kohdistuvaa menettämisseuraamusta koskevia säännöksiä.

38 a §

Muun menettämisseuraamuksen täytäntöönpano

Oikeusrekisterikeskuksen on haettava esineeseen kohdistuvan menettämisseuraamuksen, verkkoviestin hävittämismääräyksen ja eläimen tappamismääräyksen täytäntöönpanoa 2 momentissa tarkoitettulta täytäntöönpanotoimista huolehtivalta viranomaiselta, kun seuraamus on tullut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Ulosottolaitos huolehtii kiinteään omaisuuteen, kiinnityskelpoiseen alukseen, kiinnityskelpoiseen ilma-alukseen, kiinnityskelpoiseen autoon tai huoneiston tai rakennuksen

hallintaan oikeuttavaan osakeyhtiön osakkeeseen taikka muuhun arvopaperiin kohdistuvan menettämisseuraamuksen sekä verkkoviestin hävittämismääräyksen täytäntöönpanosta. Poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos tai Puolustusvoimat huolehtivat muun esineeseen kohdistuvan menettämisseuraamuksen ja eläimen tappamismääräyksen täytäntöönpanosta kunkin viranomaisen tutkimissa rikosasioissa. Puolustusvoimilla on oikeus saada poliisilta virka-apua menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa annetun lain (89/2025) 186 §:ssä säädetyillä edellytyksillä.

Tässä pykälässä tarkoitetun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan 39—43, 43 a—43 d, 44, 45 ja 45 a—45 c §:ää. Ulosottolaitoksen täytäntöön panemissa asioissa sovelletaan lisäksi ulosottokaaren säännöksiä. Menetetyksi tuomitun esineen tullaukseen sovelletaan lisäksi tullilain (304/2016) 80 §:n 2 momenttia, 82 §:n 3 momenttia ja 84 §:ää.

39 §

Esineeseen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpano ennen tuomion täytäntöönpanokelpoisuutta

Menetetyksi tuomittua esinettä hallussaan pitävä viranomainen voi ryhtyä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon, vaikka menettämisseuraamusta koskeva ratkaisu ei ole täytäntöönpanokelpoinen, jos esine on helposti pilaantuva, pian häviävä tai arvoltaan nopeasti aleneva taikka siitä aiheutuu huomattavia säilytys- tai hoitokustannuksia.

40 §

Myöhemmän ratkaisun vaikutus menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon

Jos esineeseen kohdistuva menettämisseuraamus on pantu täytäntöön lainvoimaa vailla olevan ratkaisun perusteella, täytäntöönpano ei myöhemmin annetun ratkaisun vuoksi peräydy ennen sen lainvoimaiseksi tulemistä.

41 §

Menetetyksi tuomitun omaisuuden arvioiminen

Valtiolle menetetyksi tuomittu esine, hävitettäväksi määrätty verkkoviesti tai tapettavaksi määrätty eläin on arvioitava ennen kuin täytäntöönpanotoimeen ryhdytään, jos asiaa koskeva ratkaisu ei ole tullut lainvoimaiseksi tai kysymys on kolmannen henkilön oikeudesta ja jos kummassakaan tapauksessa ei asianomaisen viranomaisen ja omaisuuden omistajan tai kolmannen henkilön kesken ole sovittu esineen, verkkoviestin tai eläimen arvosta.

Arvioinnista on laadittava pöytäkirja.

42 §

Menettämisseuraamusta koskevan vaatimuksen hylkääminen

Jos tuomioistuimella on lainvoimaisella tuomiolla hylännyt esineeseen kohdistuvaa menettämisseuraamusta tai eläimen tappamismääräystä koskevan vaatimuksen, esine tai tapettavaksi määrätty eläin on palautettava omistajalle tai sille, jolla siihen muuten on oikeus.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla henkilöllä on oikeus saada esineestä tai tapettavaksi määrätystä eläimestä korvaus, jos sen palauttaminen ei täytäntöönpanotoimen suorittamisen tai muun syyn vuoksi ole enää mahdollista. Oikeusrekisterikeskus tekee päätöksen korvauksesta ja suorittaa valtion varoista korvauksen henkilölle. Korvausta koskevaan päätökseen

tyytymättömällä on oikeus ajaa kannetta kotipaikkansa käräjäoikeudessa tai Helsingin käräjäoikeudessa. Kanne on saatettava vireille 30 päivän kuluessa siitä, kun asiaa koskeva päätös on annettu henkilölle tiedoksi. Vastajaasiassa on valtio, jota edustaa Oikeusrekisterikeskus.

43 §

Täytäntöönpanotoimet

Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomaisella voi myydä menetetyksi tuomitun esineen. Esine voidaan hävittää, jos sitä ei voida myydä sen käyttöä tai myyntiä rajoittavan lainsäädännön tai muun esineen laatuun liittyvän syyn vuoksi taikka jos sen myynti on epätarkoituksenmukaista. Esine voidaan myös ottaa valtion käyttöön, jos se on perusteltua koulutusta, tutkimusta tai museotoimintaa varten taikka muusta vastaavasta syystä.

Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomaisella voi myydä menetetyksi tuomitun eläimen. Eläin voidaan myös luovuttaa muutoin tai lopettaa, jos eläimen rahallinen arvo on vähäinen tai jos myyminen on muusta syystä epätarkoituksenmukaista. Tapettavaksi määrätty eläin on lopetettava. Eläimen lopettamisesta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023). Kunnaneläinlääkäriin antamasta virka-avusta säädetään eläinten hyvinvoinnista annetun lain 90 §:n 2 momentissa.

Hävitettäväksi määrätty verkkoviesti on hävitettävä tuomioistuimen määräyksen mukaisesti.

Valtio ei vastaa tämän lain nojalla myydyin tai muutoin luovutetun esineen tai eläimen puutteista tai virheistä eikä muistakaan ominaisuuksista.

43 a §

Esineen haltuunotto ja säilyttäminen

Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomaisella ottaa menetettäväksi tuomitun esineen tai tapettavaksi määrätyn eläimen haltuunsa. Jollei siitä aiheudu tuomitulle tuntuvaa haittaa, esine voidaan jättää lukittuun tilaan tai lukittuna tuomitun luokse. Jollei ilmeistä hukkaamis- tai rikoksen jatkamisvaaraa ole, esine tai tapettavaksi määrätty eläin voidaan myös jättää tuomitun haltuun.

Myös sivullisen hallussa oleva, menetettäväksi tuomittu esine tai tapettavaksi määrätty eläin tulee ottaa viranomaisen haltuun menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa varten. Viranomaisella voi vaihtoehtoisesti kieltää sivullista luovuttamasta esinettä edelleen tai sopia sivullisen kanssa esineen tai tapettavaksi määrätyn eläimen säilyttämisestä.

Viranomaisen tulee ottaa haltuunsa myös tuomitulle kuuluvat asiakirjat, joista käy ilmi omistusoikeus menetettäväksi tuomittuun esineeseen tai tapettavaksi määrättyyn eläimeen, sekä kirjalliset panttikirjat ja muut vastaavat menetettäväksi tuomittua omaisuutta koskevat asiakirjat.

Täytäntöönpanoa varten tapahtuva haltuun ottaminen on kirjattava.

43 b §

Esineen etsiminen asunnosta tai muista tiloista

Täytäntöönpanotehtävää suorittava virkamies saa etsiä menetetyksi tuomittua esinettä tai tapettavaksi määrättyä eläintä tuomitulle kuuluvista tai hänen käytössään olevista tiloista 43 a §:ssä tarkoitettua haltuun ottamista varten. Etsintä saadaan tehdä myös sivulliselle kuuluvissa tai hänen käytössään olevissa tiloissa, jos on aihetta olettaa, että menetetyksi tuomittu esine tai tapettavaksi määrätty eläin on siellä.

Tuomitulle kuuluvassa tai hänen käytössään olevassa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa etsintä saadaan tehdä vain, jos on perusteltua aihetta olettaa, että menetetyksi tuomittu esine tai tapettavaksi määrätty eläin on siellä. Sivulliselle kuuluvassa tai hänen käytössään olevassa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa etsintä saadaan tehdä vain, jos on erittäin perusteltua aihetta olettaa, että menetetyksi tuomittu esine tai tapettavaksi määrätty eläin on siellä. Tuomitulle tai sivulliselle on ennen etsintää varattava tilaisuus luovuttaa esine tai tapettavaksi määrätty eläin, jollei välittömiä etsimistoimia voida pitää välttämättöminä.

43 c §

Esineen etsiminen henkilön hallusta

Täytäntöönpanotehtävää suorittava virkamies saa kehottaa tuomittua luovuttamaan yllään tai vaatteissaan olevan menetetyksi tuomitun esineen. Jollei kehotusta noudateta, virkamies saa ottaa esineen haltuunsa, jos hän tietää tai on perusteltua aihetta olettaa, että menetetyksi tuomittu esine on tuomitun yllä tai vaatteissa, ja haltuun ottaminen voi tapahtua puuttumatta loukkaavalla tavalla tuomitun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös menetetyksi tuomittua esinettä, jonka täytäntöönpanotehtävää suorittava virkamies tietää olevan sivullisen yllä tai vaatteissa.

43 d §

Voimakeinot

Täytäntöönpanotehtävää suorittavalla virkamiehellä on menetetyksi tuomitun esineen tai tapettavaksi määrätyn eläimen haltuun ottamiseksi tarvittaessa oikeus avata tai määrätä avaamaan lukkoja ja ovia sekä käyttää muita vastaavia voimakeinoja siinä määrin kuin niitä voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää perusteltuina. Voimakeinojen kohteena olevalle henkilölle on kuitenkin varattava tilaisuus toimia itse, jollei täytäntöönpano sen vuoksi vaarannu.

Täytäntöönpanotehtävää suorittavalla virkamiehellä on oikeus käyttää täytäntöönpanotehtävän suorittamiseksi voimakeinoja noudattaen, mitä kutakin viranomaista koskevassa lainsäädännössä säädetään.

44 §

Menettämisseuraamukseen tuomitun kuoleman vaikutus täytäntöönpanoon

Menettämisseuraamukseen tuomitun kuoltua täytäntöönpano on keskeytettävä sen jälkeen, kun esine on otettu valtion haltuun. Täytäntöönpano on jatkettava, jos täytäntöönpanotoimista huolehtivalle viranomaiselle ei neljän kuukauden kuluessa haltuunottamisesta toimiteta todistusta siitä, että täytäntöönpanon raukeamista koskeva asia on rikoslain 8 luvun 16 §:n mukaisesti saatettu käräjäoikeuden ratkaistavaksi, tai jos raukeamista koskeva hakemus on lainvoimaisesti hylätty.

Täytäntöönpanoa on 1 momentissa säädetyn estämättä jatkettava esineen arvioimisen jälkeen, jos täytäntöönpanoon sovelletaan 39 §:ää.

45 §

Esineen myynti

Menetetyksi tuomittu esine voidaan myydä julkisella huutokaupalla, toimeksiannolla tai vähittäin taikka muulla tavalla.

Myyntissä tulee pyrkiä hyvään tulokseen. Myyntitavan valinnassa tulee ottaa huomioon saatavissa oleva kauppahinta, myynti- ja säilytyskustannukset ja myynnin vaatima aika.

Myynti tulee suorittaa ilman aiheetonta viivytystä.

45 a §

Pantti- ja vakuusoikeudet

Ennen esineeseen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoa täytäntöönpanotoimista huolehtivan viranomaisen tulee selvittää asianomaiseen rekisteriin kirjatut pantti- ja vakuusoikeudet ja erityiset oikeudet, jos myytävänä on esine, johon saattaa kohdistua kirjattu oikeus, sekä vastaavat rekisteriin kirjaamattomat oikeudet, jos on todennäköistä, että esineeseen kohdistuu tällainen oikeus.

Panttioikeuden tai muun vakuusoikeuden rikoslain 10 luvun 4, 5 tai 5 a §:ssä tarkoitettuun, menetetyksi tuomittuun esineeseen saanut saa maksun sen arvosta saamisen erääntymisestä riippumatta. Maksun saamisesta säädetään jäljempänä 45 b §:ssä.

Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomainen tekee päätöksen pantti- tai muun vakuusoikeuden raukeamisesta eikä tee 2 momentissa tarkoitettua tilitystä, jos viranomainen katsoo, että pantti- tai vakuusoikeus perustuu sellaiseen varallisuus- tai muuhun järjestelyyn, jolle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, ja että sellaista oikeudellista muotoa ilmeisesti käytetään menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon välttämiseksi. Järjestelyn luonnetta arvioitaessa on otettava huomioon menettämisseuraamukseen tuomitun käytettävissä oleva omistajan määräysvaltaan verrattava valta, omistajan toimiin verrattavat toimet sekä menettämisseuraamukseen tuomitun järjestelystä saamat edut ja muut vastaavat seikat.

Raukeamispäätöstä koskeva asia voidaan kanteesta käsitellä riita-asiana Helsingin käräjäoikeudessa tai kantajan kotipaikan käräjäoikeudessa. Vastaajana asiassa on valtio, jota edustaa täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomainen. Raukeamispäätöstä koskeva kanne on nostettava 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, muutoin pantti- tai muu vakuusoikeus raukeaa. Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomainen voi kirjallisesta hakemuksesta pidentää määräaikaa, jos siihen on hyväksyttävä syy. Määräajan pidentämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

45 b §

Varojen tilittäminen

Täytäntöönpanotoimista huolehtiva viranomainen tilittää esineen mahdollisesta myynnistä saadut varat Oikeusrekisterikeskukselle.

Ennen varojen tilitystä Oikeusrekisterikeskukselle varoista saadaan vähentää esineen säilytyksestä ja myynnistä menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon aikana aiheutuneet kustannukset.

Jos esineeseen on kohdistunut 45 a §:ssä tarkoitettu oikeus, täytäntöönpanoviranomainen tilittää maksun mainitun oikeuden haltijalle 2 momentissa tarkoitettujen vähennysten jälkeen.

45 c §

Menettämisseuraamuksen täytäntöönpanon päätyminen

Edellä 38 a §:ssä tarkoitetun menettämisseuraamuksen täytäntöönpano päättyy, kun:

1) täytäntöönpanotoimet on suoritettu loppuun, mahdollinen myyntitulo on tilitetty Oikeusrekisterikeskukselle ja menettämisseuraamuksen määräämistä koskeva ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi;

2) menettämisseuraamuksen täytäntöönpanokelpoisuus on rauennut; tai

3) täytäntöönpanon päättämiseen on muu laissa säädetty peruste kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu peruste.

54 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset:

- 1) täytäntöönpanoilmoitukseen 4 §:n 3 momentin nojalla kirjattavista tiedoista;
- 2) maksuvelvolliselle 5 §:n 2 momentin ja 6 §:n 3 momentin nojalla annettavista tiedoista;
- 3) viranomaisten keskinäisestä ilmoitusvelvollisuudesta ja asioiden selvittämisestä;
- 4) muuntorangaistuksen määräämisessä tarvittavien tietojen toimittamisesta syyttäjälle ja syyttäjältä edelleen käräjäoikeudelle;
- 5) täytäntöönpanotoimenpiteiden kirjaamisesta ja niistä ilmoittamisesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2028. Tämän lain 39 ja 43 a—43 d § tulevat kuitenkin voimaan jo 23 päivänä marraskuuta 2026.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn maksu-aikaan sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleeseen sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoasiiaan sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä, jos tuomitun vankilaan toimittaminen on ollut ulosottomiehen käsiteltävänä tämän lain voimaan tullessa tai jos muuntorangaistukseen tuomitulle on jo määrätty ilmoittautumisaika vankilaan tämän lain voimaan tullessa. Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleen menettämisseuraamuksen täytäntöönpanotoimista huolehtii se viranomainen, jonka täytäntöönpantavana menettämisseuraamus oli ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 26.6.2026

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Oikeusministeri Leena Meri